

Dret del Treball i de la Seguretat Social I**2012/2013**

Codi: 102292

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Grau en Dret	949 Grau en Dret	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Eduardo Rojo Torrecilla

Correu electrònic: Eduardo.Rojo@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

Dret del Treball I és una assignatura que s'imparteix al primer quadrimestre del tercer any de carrera. Es tracta d'una assignatura que serveix per tal que l'alumne adquireixi els elements estructurals d'una matèria que té la seva continuïtat en el segon quadrimestre en l'assignatura Dret del treball II.

Dret del Treball I té la utilitat acadèmica d'establir les bases conceptuals bàsiques de les fonts de l'ordenament jurídic laborals, delimitar-ne el seu objecte i els seus subjectes individuals i col·lectius.

Des de la perspectiva formativa, Dret del Treball I pretén de l'estudiant l'assoliment de diversos objectius entre els quals destaquen particularment:

- Identificar l'objecte, les fonts i els principis del Dret del Treball.
- Diferenciar entre els diversos subjectes que interactuen en l'àmbit del Dret del treball.
- Identificar els drets laborals col·lectius, participació, negociació i conflicte, amb especial atenció la llibertat sindical, el seu àmbit subjectiu i el seu contingut.

Competències

- Analitzar adequadament les qüestions vinculades amb la igualtat entre homes i dones.
- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Buscar, interpretar i aplicar normes jurídiques, argumentant cada un d'aquests assumptes.
- Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
- Demostrar eficàcia en un entorn canviant, a l'hora d'enfrontar-se a noves tasques, responsabilitats o persones.
- Dominar les tècniques informàtiques per obtenir la informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.) i per comunicar dades.
- Exposar les reformes legislatives i els canvis jurisprudencials.
- Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica
- Negociar i intercedir en el marc d'un conflicte entre persones o institucions diferents (entre

administracions públiques i administrat, en el marc familiar i de protecció de menors, entre empreses i treballadors i els seus representants, parts processals, etc.).

- Poder realitzar una aproximació a un problema jurídic utilitzant els mitjans d'investigació pertinents (fontes doctrinals, bases de dades legislatives, pàgines web d'institucions).
- Reconèixer i resoldre problemes.
- Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictamens.
- Redactar textos jurídics (contractes, dictàmens, sentències, interlocutòries, providències, testaments, legislacions, etc.).
- Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor
- Tenir habilitat per prendre decisions.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar en una situació de conflicte plantejada com a treball pràctic.
2. Aplicar de manera combinada els principis de jerarquia i norma més favorables.
3. Aplicar el principi d'irrenunciabilitat dels drets laborals.
4. Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
5. Definir el contingut i la utilitat dels butlletins normatius i jurisprudencials i les bases de dades utilitzats en el marc laboral.
6. Definir els principis d'interpretació i aplicació del dret del treball.
7. Demostrar eficàcia en un entorn canviant, a l'hora d'enfrontar-se a noves tasques, responsabilitats o persones.
8. Descriure el contingut mínim i imprescindible dels documents juridicolaborals que s'utilitzen actualment: contractes de treball, convenis col·lectius o comunicacions entre empresa i treballador, entre d'altres.
9. Descriure els mecanismes i els principis jurídics utilitzats per a equilibrar les relacions que es produeixen en l'àmbit d'aplicació del dret del treball.
10. Descriure les bases de dades d'administracions públiques espanyoles i organitzacions europees i internacionals i saber accedir a les novetats que aquestes puguin facilitar.
11. Detectar els casos en què la negociació col·lectiva, els pactes unilaterals o les decisions unilaterals de l'empresa vulneren la igualtat entre homes i dones en el treball.
12. Detectar quan un pla d'igualtat té una efectivitat apreciable pel que fa a l'assoliment de la igualtat en l'empresa.
13. Enumerar els mitjans utilitzats (negociació col·lectiva, concertació social) pels grups i individus per a incidir en la creació del dret del treball.
14. Explicar i identificar el contingut i l'abast d'aquesta terminologia a tercers.
15. Identificar amb claredat els punts de controvèrsia i diferenciar entre conflictes laborals jurídics i d'interessos.
16. Identificar els diferents individus i grups socials i els seus interessos en l'àmbit d'aplicació del dret del treball: treballadors, empresaris, sindicats, associacions patronals, representants en l'empresa.
17. Identificar els punts i els aspectes que són objecte de reforma i integrar-los adequadament amb la part vigent de l'ordenament jurídic o de la jurisprudència i/o de la doctrina judicial.
18. Identificar els àmbits (en seu judicial, administrativa, de negociació de convenis col·lectius o d'altres) en els quals es pot negociar i/o intercedir entre diversos subjectes en situació de conflicte laboral.
19. Identificar les bases de dades de caràcter comercial i saber-les utilitzar adequadament.
20. Identificar les disposicions transitòries i derogatòries de les normes juridicolaborals i aplicar-les adequadament, en combinació amb el principi de condició més beneficiosa.
21. Interpretar i comprendre textos normatius laborals, sentències de l'ordre social i convenis col·lectius.
22. Interpretar la normativa laboral tenint en compte les regles generals d'interpretació i el principi pro operario.
23. Poder realitzar una aproximació a un problema jurídic utilitzant els mitjans d'investigació pertinents (fontes doctrinals, bases de dades legislatives, pàgines web d'institucions).
24. Reconèixer i resoldre problemes.
25. Redactar els documents esmentats amb un contingut i un estil adequats.
26. Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictamens.
27. Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.
28. Tenir habilitat per prendre decisions.

29. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Continguts

LLIÇÓ 1. PROCÉS DE FORMACIÓ I OBJECTE DEL DRET DEL TREBALL

1. Procés de formació històrico-jurídica del Dret del Treball.
2. Delimitació de l'objecte: el treball voluntari prestat en règim de subordinació i dependència
 - 2.1 Pressupòsits substantius: voluntarietat, alienitat, subordinació i retribució salarial
 - 2.2 Pressupòsits adjectius: incusions i exclusions
3. Supòsits afins: execució d'obra, prestació de serveis i altres
4. El treball autònom. Modalitats.

LLIÇÓ 2

CONCEPTE DE DRET DEL TREBALL

1. Concepte i contingut del Dret del Treball
2. Caràcters i funcions del Dret del Treball

II. FONTS DEL DRET DEL TREBALL I LA SEVA APLICACIÓ

LLIÇÓ 3

FONTS ESTATALS I AUTONÒMIQUES

1. Fonts del Dret del Treball: poders normatius i normes laborals
2. Constitució espanyola i Dret del Treball
 - 2.1 Constitucionalització dels drets laborals
 - 2.2 Contingut laboral de la Constitució de 1978: sistematització i garanties
 - 2.3 Drets fonamentals de la persona i Dret del Treball
3. Les lleis
4. Normes reglamentàries
5. Potestat normativa de les Comunitats Autònomes
 - 5.1 Principi de reserva de la legislació a favor de l'Estat
 - 5.2 Potestat legislativa i reglamentària autonòmica en matèria laboral
 - 5.3 Potestat legislativa i reglamentària autonòmica en matèria de Seguretat Social

LLIÇÓ 4

FONTS INTERNACIONALS I COMUNITÀRIES

1. Internacionalització del Dret del Treball: normes laborals internacionals, tipologia i eficàcia interna
2. L'Organització Internacional del Treball

2.1 Orígens, principis i objectius

2.2 Estructura orgànica i funcional

2.3 Funció normativa de l'OIT: convenis, recomanacions i resolucions

3. La Unió Europea

3.1 Orígens, principis i objectius econòmics i socials

3.2 Funció normativa de la UE: tractats, reglaments i directives

3.3 Política social comunitària i contingut del Dret Social Comunitari

4. Altres organitzacions internacionals i la seva acció normativa en matèria laboral

LLIÇÓ 5

FONTS PROFESSIONALS

1. Autonomia col·lectiva: configuració, subjectes i manifestacions

2. Negociació col·lectiva: configuració, subjectes i manifestacions

3. Els convenis col·lectius:

3.1 Concepte

3.2 Tipologia i naturalesa

3.3 Eficàcia

LLIÇÓ 6

ALTRES FONTS SUPLETÒRIES I INDIRECTES

1. El costum laboral

2. Els principis generals del dret

3. La jurisprudència

4. El dret supletori

LLIÇÓ 7

APLICACIÓ DE LES NORMES LABORALS

1. Jerarquia de les normes laborals i principis d'interpretació i aplicació

2. Interpretació de les normes laborals i principi protreballador

3. Principis d'aplicació de les normes laborals

3.1 Concurrència de normes i principi de norma més favorable

3.2 Successió temporal de normes i principi de condició més beneficiosa

3.3 Principi d'irrenunciabilitat dels drets del treballador

4. Aplicació de les normes en el temps i a l'espai

III. DRET COL·LECTIU DEL TREBALL

LLIÇÓ 8

DRET COL·LECTIU DEL TREBALL: INTRODUCCIÓ

1. Autonomia col·lectiva i Dret col·lectiu del treball

2. Dret col·lectiu del treball o Dret Sindical

2.1 Concepte i fonaments

2.2 Fonts (remissió)

3. Contingut del Dret col·lectiu del treball

LLIÇÓ 9

LLIBERTAT SINDICAL INDIVIDUAL

1. La llibertat sindical

1.1 Concepte

1.2 Evolució històrica i la seva regulació jurídica

2. Constitucionalització i desenvolupament legislatiu

3. Contingut

3.1 Llibertat sindical individual

3.2 Llibertat sindical col·lectiva

4. La llibertat sindical individual

4.1 Àmbit subjectiu: inclusions, exclusions i limitacions

4.2 Contingut: drets d'afiliació sindical positiva i negativa i dret a l'activitat sindical

LLIÇÓ 10

LLIBERTAT SINDICAL COL·LECTIVA: ELS SINDICATS. LA TUTELA DELA LLIBERTAT SINDICAL

1. El sindicat

1.1 Concepte i funcions

1.2 Tipologia

1.3 Règim jurídic: constitució, estatut, finançament, funcionament i responsabilitats

2. La representativitat sindical

2.1 Concepte i fonaments

2.2 Criteris de determinació de la representativitat sindical: nivell estatal, autonòmic i sectorial

2.3 Representativitat i acció sindical

3. La tutela de la llibertat sindical

3.1 Formes i vies de tutela

3.2 Abast de la tutela

LLIÇÓ 11

ASSOCIACIONS EMPRESARIALS

1. El dret d'associació empresarial: règim constitucional i la seva regulació normativa

2. Les associacions empresarials

2.1 Concepte, funcions i tipologia

2.2 Règim jurídic: constitució, organització i funcionament

3. Representativitat: concepte, criteris de determinació i atribucions reconegudes

LLIÇÓ 12

CONFIGURACIÓ GENERAL I REGULACIÓ DE LA PARTICIPACIÓ

1. Configuració general

1.1 Participació dels treballadors: representació i acció sindical

1.2 Participació a l'empresa: sistemes i graus

1.3 Participació institucional: sistemes i graus

2. Règim constitucional i desenvolupament normatiu

3. La representació unitària dels treballadors a l'empresa: delegats de personal i comitès d'empresa

3.1 Àmbits d'implantació

3.2 Estructura orgànica i procediment electoral

3.3 Funcions i competències

3.4 Garanties per a l'exercici de les seves funcions

4. La representació sindical dels treballadors a l'empresa: seccions sindicals i delegats sindicals

4.1 Àmbits d'implantació

4.2 Estructura orgànica

4.3 Funcions i competències

4.4 Garanties per a l'exercici de les seves funcions

5. Altres òrgans de representació. Especial consideració en matèria de seguretat i salut a l'empresa: delegats de prevenció i comitès de seguretat i salut

6. El dret de reunió. Assemblea de treballadors

7. La participació institucional

LLIÇÓ 13

NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA I CONVENIS COL·LECTIUS

1. La negociació col·lectiva laboral: concepte, trets i fonaments

2. Reconeixement constitucional i desenvolupament normatiu

3. Tipologia d'acords negociables: convenis col·lectius estatutaris, convenis col·lectius extraestatutaris i acords d'empresa

4. El conveni col·lectiu estatutari

4.1 Concepte, classes i eficàcia

4.2 Unitats de negociació: àmbit, parts negociadores i la seva capacitat i legitimació negocial

4.3 Contingut: delimitador, normatiu i obligacional

4.4 Procediment de negociació: iniciativa, comunicacions, constitució de la comissió negociadora, deliberació, adopció d'acords, registre, dipòsit i publicació

4.5 Control de legalitat

4.6 Qüestions d'aplicació: vigència, duració, interpretació i concurrència de convenis

4.7 Adhesió i extensió

5. Convenis col·lectius extraestatutaris

5.1 Concepte i fonaments

5.2 Classes

5.3 Règim jurídic. Eficàcia

6. Acords i pactes d'empresa

7. Concertació social: legislació negociada, pactes socials i acords marc

LLIÇÓ 14

DRET DE VAGA, TANCAMENT PATRONAL I PROCEDIMENT DE CONFLICTE COL·LECTIU

1. El conflicte col·lectiu de treball: concepte i classes

2. La vaga

2.1 Concepte

2.2 Reconeixement constitucional i regulació normativa

2.3 Titularitat, modalitats, finalitats i límits

2.4 Procediment i exercici del dret de vaga

2.5 Efectes

3. El tancament patronal

3.1 Concepte

3.2 Reconeixement constitucional i regulació normativa

3.3 Titularitat i causes

3.4 Procediment

3.5 Efectes

4. El procediment de conflicte col·lectiu

4.1 Titulars

4.2 Tipus de conflicte objecte del procediment

4.3 Tramitació, conclusió i efectes

5. Sistemes de solució extrajudicials i judicials dels conflictes col·lectius

5.1 Models de conciliació, mediació i arbitratge

5.2 Especial consideració de l'arbitratge. El Tribunal Laboral de Catalunya

5.3 Jurisdicció de l'ordre social i solució dels conflictes col·lectius

Metodologia

El procés d'aprenentatge es fonamenta en el treball de l'estudiant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir. El desenvolupament de la docència de l'assignatura i de l'aprenentatge de l'estudiant es fonamenta en les següents activitats:

1. Activitats dirigides:

1.1 Classes magistrals: on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria i seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

1.2 Classes pràctiques: on els estudiants, individualment o en grups reduïts, analitzen i resolen juntament amb el professor casos pràctics.

La resolució i debat dels casos pràctics requereix un treball previ de l'alumnat, que consistirà en la preparació dels elements conceptuals bàsics de la matèria a tractar i la resolució íntegra d'un cas per lliurar-lo i/o debatre'l a l'aula. Aquesta activitat s'orientarà a la preparació de l'alumnat per a la realització de les 4 activitats pràctiques d'avaluació (obligatorietat de fer-ne i aprovar-ne 3).

La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació crítica de la normativa i jurisprudència relacionades amb el contingut de la matèria explicada a les classes teòriques.

2. Activitats supervisades:

Activitats que els estudiants desenvoluparan individualment o en grups reduïts, amb el suport no presencial del professor, orientades a la preparació de les pràctiques avaluable.

2.1 Elaboració de fitxes-resum de sentències o de normativa. Realització d'esquemes d'alguns epígrafs del temari.

2.2 Cerca i lectura de bibliografia i jurisprudència instrumentals per a la resolució dels casos pràctics.

2.3 Casos pràctics avaluable que s'elaboren prèviament a la resolució en aula

3. Activitats autònomes:

3.1 Cerca i lectura de bibliografia, normativa i jurisprudència complementàries als continguts de les classes teòriques.

3.2 Estudi

3.3 Casos pràctics que s'elaboren i resolen a l'aula

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
ACTIVITATS PRÀCTIQUES DIRIGIDES	12	0,48	1, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
CLASSES TEÒRIQUES	27	1,08	2, 3, 6, 9, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 22
Tipus: Supervisades			
Cerca i lectura de materials preparatoris per a l'elaboració de pràctiques avaluables. Redacció dels lliuraments per a les pràctiques avaluables	50	2	1, 5, 7, 10, 11, 12, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29
Tipus: Autònomes			
ESTUDI	53	2,12	2, 3, 6, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22

Avaluació**SISTEMA D'AVALUACIÓ DE L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES. QUALIFICACIÓ DE L'ASSIGNATURA.**

1. SISTEMA D'AVALUACIÓ: combina l'avaluació continuada de les classes pràctiques i la resolució d'un examen final

1.1 Avaluació continuada de les classes pràctiques.

Es faran quatre unitats pràctiques avaluables al llarg del curs. L'avaluació positiva de les pràctiques requereix la realització i superació de TRES UNITATS PRÀCTIQUES AVALUABLES.

Per a la preparació de cada avaluació pràctica, l'alumnat haurà d'elaborar el contingut teoricopràctic de la matèria objecte d'estudi, per al seu debat i resolució d'exercicis a l'aula. Haurà de resoldre prèviament o a l'aula els exercicis pràctics proposats pel professorat, per al seu debat posterior. L'AVALUACIÓ de la unitat pràctica consistirà en la resolució d'un cas pràctic i/o de preguntes curtes o de tipus test sobre la matèria treballada.

Cada unitat pràctica avaluable exigeix una dedicació orientativa de 15 hores de treball de l'alumne, a més del temps de presencialitat a l'aula.

1.2 Examen final.

Només es podrà realitzar si s'ha superat l'avaluació continuada. Consistirà en la resolució de quatre o cinc preguntes, cadascuna corresponent a un o més epígrafs i/o subepígrafs del contingut de l'assignatura.

Cadascuna de les preguntes de l'examen es qualificarà de 0 a 10 punts. La qualificació de l'examen s'obtindrà de la mitjana corresponent.

1.3 Qualificació de l'assignatura amb el sistema d'avaluació continuada i examen final

La puntuació obtinguda en l'avaluació continuada de les pràctiques tindrà un valor entre el 30 i el 40% de la qualificació de l'assignatura. La puntuació de l'examen tindrà un valor entre el 60% i el 70% de la qualificació de l'assignatura.

Quan s'hagi superat l'avaluació continuada i **s'hagi obtingut un mínim de 4 punts sobre 10 a l'examen**, la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà fent la mitjana corresponent. L'assignatura s'aprovarà amb l'obtenció d'una mitjana mínima de 5 sobre 10.

Atenció: quan la qualificació de l'examen sigui inferior a 4 la nota final serà suspens.

2. SISTEMA DE REEVALUACIÓ: l'adquisició de les competències s'avalua mitjançant la realització d'un examen

2.1 Reavaluació alumnat amb avaluació continuada de pràctiques superada, que no s'ha presentat o ha suspès l'examen final. Podrà fer un examen de reavaluació, amb els mateixos criteris aplicables a l'examen d'avaluació.

2.2 Reavaluació alumnes que no han realitzat o no han superat el sistema d'avaluació continuada de les pràctiques.

Es realitzarà un examen teoricopràctic que constarà de dues parts:

a) Una part teòrica que consistirà en la resolució de quatre o cinc preguntes, cadascuna corresponent a un o més epígrafs i/o subepígrafs del contingut de l'assignatura. Cada pregunta es puntuarà de 0 a 10 punts i la nota s'obtindrà de la mitjana corresponent. Aquesta part de l'examen tindrà un valor entre el 60% i el 70% de la nota.

b) Una part pràctica que consistirà en la resolució convenientment fonamentada endret, d'un supòsit pràctic amb el contingut temàtic corresponent a la matèria objecte d'examen. Per a la resolució d'aquesta part s'haurà de disposar, com a material de suport, d'un repertori normatiu de Dret del Treball. Aquesta part de l'examen tindrà un valor entre el 30 i el 40% de la nota.

La qualificació final de l'examen s'obtindrà fent la mitjana de la puntuació obtinguda en les dues parts. L'assignatura s'aprovarà quan s'hagin superat independentment cadascuna de les dues parts de l'examen teoricopràctic.

3. DATES DELS EXÀMENS

3.1 Examen d'avaluació: data oficial fixada _____

3.2 Examen de reavaluació: data oficial fixada _____

4. CONVOCATÒRIES

El nombre de convocatòries està establert en la normativa de permanència.

En els exàmens, presentar-se i suspendre o retirar-se després d'haver estat comunicades les preguntes, implica esgotar la convocatòria. Tanmateix, presentar-se en un mateix curs a l'examen ordinari i a l'examen de reavaluació computa com a una única convocatòria

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EXAMEN TEÒRIC	60	2	0,08	2, 3, 6, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22
PRÀCTIQUES	40	6	0,24	1, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28,

Bibliografia

- Compendio de Derecho del Trabajo: Cruz Villalón, J., Ed. Tecnos, Madrid, última edició
- Lecciones de Derecho del Trabajo: Mercader Uguina, J., Ed. Tirant lo Blanch, Valencia, última edició.
- Compendio de Derecho del Trabajo (Tomo I - Fuentes y Relaciones colectivas): Albiol Montesinos, I., Camps Ruiz, L.M., López Gandía, J. i Tomás Sala Franco. València, Tirant lo Blanch, última edició
- Compendio de Derecho del trabajo (Tomo II - Contrato Individual): Albiol Montesinos, I., Camps Ruiz, L.M., López Gandía, J. i Tomás Sala Franco. València, Tirant lo Blanch, última edició
- Curso de Derecho del Trabajo: Ramírez Martínez, J.M., García Ortega, J., Goerlich Peset, J.M., Pérez de los Cobos, F. i Sala Franco, T. València, Tirant lo Blanch, última edició
- Derecho del Trabajo: Alonso Olea, M., Casas Baamonde, M.E. Madrid, Civitas. Última edició
- Derecho del Trabajo: Martín Valverde, A., Rodríguez-Sañudo, F. i García Murcia, J. Madrid, Tecnos, última edició
- Derecho del Trabajo: Montoya Melgar, A. Madrid, Tecnos. Última edició
- Derecho del Trabajo: Palomeque López, M.C. Madrid, Centro de Estudios Ramon Areces, última edició
- Derecho del Trabajo: Gala Durán, C., Beltrán de Heredia Ruiz, I. (Dir.), Ed. Huygens, última edició

Bibliografia classes pràctiques:

- Pérez Amorós, F. i Solà Monells, X. (direcció): Materials per a l'aprenentatge de Dret del Treball (adaptats a l'Espai Europeu d'Educació Superior) 5a. EDICIÓ. Cerdanyola del Vallès, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2012.

Es pot consultar en el llibre de pràctiques una **bibliografia específica** per a cada matèria.

Normativa:

Legislación social básica. Ed. Civitas, última edició

Legislación laboral y de Seguridad Social. Ed. Tecnos, última edició

Legislación laboral y de Seguridad Social. Ed. Aranzadi, última edició